

INNANAMYTEN

Den västerländska civilisationens vagga tycks ha stått i Mesopotamien. Från staden Ur drog Abraham ut ca år 2000 f Kr för att lägga grunden till det judiska folket i landet Israel, ett folk som har gett vår kristna civilisation dess stora berättelse, nedtecknad mellan Bibelns pärmar.

Men Abraham och de andra bibliska karaktärerna levde inte i ett kulturellt vakuum, utan den sumeriska kulturen var redan mer än tusen år gammal när Abraham drog ut på sin resa. Den allra tidigaste namngivna författaren som vi idag känner till var prästinnan Enheduanna som på 2200-talet f Kr skrev en rad hymner till Inanna, den sumeriska gudinnan för kärlek och krig. Andra författare gav också sina bidrag till myterna om Inanna, och lertavlor med kilskrift från 3500 f Kr fram till 1700 f Kr har idag grävts fram och översatts av sumerologer så att vi även idag kan läsa den mångtusenåriga myten om Inanna.

Särskilt intressant för den bibelintresserade är att se de paralleller som finns mellan Innanamyten och Bibelns berättelser. Både uttryckssätt och enskilda tankar och bilder från Bibeln finns återspeglade i den sumeriska myten. Är detta ännu ett uttryck för att vår generöse Gud ger av sina gåvor åt alla och sänder regn både över rättfärdiga och orättfärdiga? CS Lewis uttryckte det som att Gud har gett människorna ”goda drömmar”, att även de icke-judiska folken har fått del av profetiska bilder som förberett dem inför evangeliet om Jesus Kristus, en berättelse som är historisk sanning samtidigt som den också liksom de forntida myterna talar till djupen inom oss.

HULUPPU-TRÄDET

**Vid den tiden planterades ett träd, ett enda träd,
ett Huluppu-träd, vid stranden av Euftrat... (1 Mos 2:9)
Inanna vårdade trädet med sina egna händer. (1 Mos 2:15)
Hon trampade till jorden runt trädet med sin egen fot...**

**Åren gick, först fem, sedan tio år.
Trädet blev grovt, men barken brast inte.
Sedan byggde en orm, som motstod all trolldom, ett bo i Huluppu-trädets rotverk. (1 Mos 3:1)
Anzu-fågeln lade sina ungar i trädets grenar
och den mörka jungfrun Lilith gjorde sig ett hem i stammen.**

**Den unga kvinnan, som älskade skrattet, grät. Som Inanna grät!
Ändå lämnade de inte hennes träd...**

**Gilgamesh, den bålde krigaren, Gilgamesh, hjälten av Uruk, hjälpte Inanna...
Han trängde in i hennes heliga trädgård.
Gilgamesh slog ormen som motstod all trolldom. (Upp 12:7-9)
Anzu-fågeln flög med sina ungar till bergen.
Och Lilith slog sönder sitt hem och flydde till vilda obebodda trakter...**

Liksom i Första Mosebok berättas det om ett sällsamt träd som leder tanken både till livets träd och kunskapens träd. Det vårdas av en kvinna men ockuperas av mörka makter anförda av ormen, kvinnans fiende. Hon lyckas inte själv råda bot på fienden, men räddas av en hjälte som besegrar ormen och driver bort den.

BRÖLLOPET MELLAN INANNA OCH DUMUZI

Inanna öppnade dörren för honom. (HV 5:2-5)

Inne i huset lyste hon för honom som ljuset från månen. (HV 6:9)

Dumuzi såg på henne med fröjd.

Han tryckte sin hals mot hennes.

Han kysste henne...

Vid konungens lår höjdes cederträdet. (Job 40:12, B2000)

Plantorna växte högt runt dem. (HV 1:16-17)

Säden växte högt runt dem.

Trädgårdar blomstrade grant.

Inanna sjöng:

”Han har sprungit ut, han har knoppats.

Han är krasse som växer vid vattnet.

Han är den mitt sköte älskar mest.

Min välfyllda trädgård på slätten. (HV 4:12-14)

Mitt korn som växer högt i fårorna.

Mitt äppelträd som bär frukt upp till kronan...”

Dumuzi sjöng:

”Härskarinna, dina bröst är din åker.

Inanna, dina bröst är din åker.

Din vida åker flödar av plantor.

Din vida åker flödar av säd.

Vattnet flödar ner från höjden åt din tjänare. (HV 4:15)

Brödet flödar ner från höjden till din tjänare.

Låt det flöda för mig, Inanna!

Jag dricker allt du ger mig.” (HV 4:16-5:1)

Dumuzi talade:

”Min syster, jag ville gå med dig till min trädgård. (HV 7:11-12)

Inanna, jag ville gå med dig till min trädgård.

Jag ville gå med dig till min fruktträdgård.

Jag ville gå med dig till mitt äppelträd. (HV 8:5)

Där ville jag plantera de ljuva, honungsdrypande fröna.”

Den fyratusenåriga kärlekspoesin berör oss tvärs igenom alla sekler, med språkbruk och uttrycksätt som ger associationer till den tusen år yngre Höga visan, Salomos sång. Kärleken är allmänmänsklig och evig.

INANNAS NEDSTIGNING

Vår härskarinna övergav himmel och jord för att stiga ner i underjorden. (Fil 2:6-8)
Inanna övergav himmel och jord för att stiga ner i underjorden.
Hon övergav sitt heliga ämbete som prästinna för att stiga ner i underjorden...

Hon samlade ihop de sju *me*.
Hon tog dem i sin hand.
Med de heliga *me* i sin ägo förberedde hon sig:

Hon satte *shugurra*, stäppens krona, på sitt huvud.
Hon ordnade de mörka hårlockarna på sin panna.
Hon band de små lapispärlorna runt sin hals,
lät de dubbla raderna av pärlor falla över bröstet,
och svepte den kungliga dräkten runt sin kropp.
Hon beströk sina ögon med salvan kallad ”Må han komma, må han komma”,
band bröststycket kallat ”Kom, man, kom” runt sin bröstkorg,
drog guldringen över handleden
och tog måttstocken av lapis och linan i sin hand...

Neti, dödsrikets främste vakt,
steg in i Ereshkigals palats, till Underjordens drottning, och sade:
”Min drottning, en jungfru hög som himmelen, vidsträckt som jorden,
stark som stadsmurens fundament, väntar utanför palatsets portar.

Hon för med sig de sju *me*.
Hon bär dem i sin hand.
Med *me* i sin ägo har hon förberett sig:

På huvudet bär hon *shugurra*, stäppens krona.
Över pannan är hennes mörka hårlocka omsorgsfullt ordnade.
Runt halsen bär hon de små lapispärlorna,
på bröstet bär hon de dubbla raderna av pärlor.
Hennes kropp är insvept i den kungliga skruden.
Hennes ögon är smorda med salvan kallad ”Må han komma, må han komma”,
Runt bröstkorgen bär hon bröststycket kallat ”Kom, man, kom”.
Runt handleden bär hon guldringen.
I handen bär hon måttstocken av lapis och linan.”

När Ereshkigal hörde detta,
klöste hon sina lår och bet sina läppar.
Hon tog det till sitt hjärta och begrundade det. (Luk 2:19)
Därpå talade hon:

”Kom, Neti, främste vakt vid mitt dödsrike, hör noga på:
Försegla de sju portarna till underjorden.
Öppna därefter portarna en efter en på glänt.
Låt Inanna stiga in.
När hon stiger in, ta av henne den kungliga dräkten. (Joh 19:23-24)
Låt himmelens heliga prästinna stiga in böjd till marken.”

...

Naken och böjd trädde Inanna in i tronsalen.
Ereshkigal reste sig från tronen.

Inanna gick mot tronen.
Hon omgavs av Annuna, underjordens domare.
De dömde och fördömde henne.

Då fäste Ereshkigal dödens öga på Inanna.
Hon uttalade vredens ord över henne.
Hon utstötte ropet ”Skyldig!” mot henne.
Hon slog henne.

Inanna förvandlades till ett lik,
ett stycke ruttnande kött,
och hängdes upp på en krok på väggen.

När Inanna efter tre dagar och tre nätter inte hade återvänt,
stämde Ninshubur upp en klagosång över henne vid ruinerna...

Ninshubur begav sig till Eridu och Enkis tempel.
När hon steg in i helgedomen ropade hon:

”O Fader Enki, låt inte din dotter dö i underjorden.
Låt inte ditt lysande silver täckas av underjordens damm.
Låt inte din kostbara lapis brytas till sten åt stenhuggaren.
Låt inte ditt väldoftande buxbomsträ skäras till trä åt snidaren.
Låt inte himmelens heliga prästinna dö i underjorden.”

Fader Enki sade:

”Vad har hänt? Vad har min dotter gjort?
Inanna! Jordens drottning! Himmelens heliga prästinna!
Vad har hänt? Jag är bekymrad. Jag är sorgsen.”

Från sina naglar petade Fader Enki fram smuts.
Han formade smutsen till en *kurgarra*, en varelse varken man eller kvinna.
Från sina naglar på den andra handen petade han fram smuts.
Han formade smutsen till en *galatur*, en varelse varken man eller kvinna.

Han gav livets bröd till *kurgarra*,
han gav livets vatten till *galatur*.
Enki talade till *kurgarra* och *galatur*:

”Stig ner i underjorden, väll in genom porten som flugor.
Ereshkigal, underjordens drottning, klagar med en födande kvinnas jämmer.
Inget linne täcker hennes kropp. Hennes bröst är blottade.
Håret krullar sig som purjolök.
När hon skriker: ’Åh! Åh! Mitt inre!’
skrik då också: ’Åh! Åh! Ditt inre!’
När hon skriker: ’Åh! Åh! Mitt yttre!’
skrik då också: ’Åh! Åh! Ditt yttre!’
Drottningen blir då nöjd.
Hon skall erbjuda er en gåva.
Be henne bara om liket som hänger på väggkroken.
En av er skall ge det livets bröd.
En annan av er skall stänka livets vatten på det.
Inanna skall återuppstå.”

Märkligast och mäktigast av alla Inannamyterna är denna berättelse om hennes nedstigning till dödsriket och uppstigning därifrån. Ett flertal fragment kan kännas igen från evangeliet om Jesus Kristus, som i Ordspråksboken framställs som Visheten, en himmelsk kvinnlig gestalt (Ords 8-9, jfr 1 Kor 1:24).

Den himmelska prästgestalten (Heb 5-10) stiger ner från himlen för att tränga ner i underjorden, de dödas rike (Fil 2:8). Hon är klädd i attribut av styrka och makt (Jes 59:17) men måste utblotta sig och lägga av sig allt (Fil 2:6-7). Hennes klädnad rycks bort (Joh 19:23-24, se även 1 Mos 37:23), hon döms av mörka domare, blir misshandlad, dödad och upphängd likt Jesus på korset (Luk 23).

Men efter tre dagar och tre nätter (Matt 12:40) sänder en himmelsk Fadersgestalt (i den sumeriska gudavärlden är Enki Inannas morfar) ut en del av sig själv för att uppväcka henne från de döda (Ef 1:20, Rom 8:11, Apg 5:30). Det som ger liv efter döden är livets bröd (Joh 6:35, 51) och livets vatten (Joh 4:14). Och det är intressant att det är den medlidande kärleken, till och med till en hemsk varelse som Ereshkigal, som vänder död till liv.

Visst är det inte evangeliet i sin fullhet som presenteras i Inannamyten, utan snarare skärvor och aningar. Det sägs ingenting om försoning, förlåtelse, frukter förmedlade till folket. Sumererna såg på ett dunkelt sätt, som genom en spegel (1 Kor 13). Myten firades varje vår och kopplades till livskraftens återkomst till jorden likt Inannas uppståndelse från de döda. Även här ser vi en parallell till tidpunkten för vår judisk-kristnas kulturs firande av påsken.